

Työeläkelaitoksille

SUOMEN JA AMERIKAN YHDYSVALTAIN VÄLINEN SOSIAALITURVASOPIMUS

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen Amerikan yhdysvaltain kanssa kesäkuussa 1991 allekirjoitetun sosiaaliturvasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

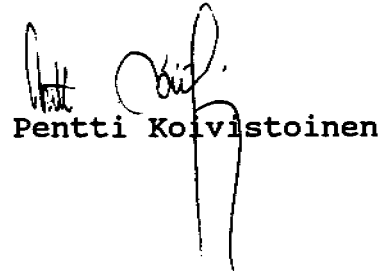
Sosiaaliturvasopimus koskee eläkevakuutusta ja se täydentää maiden välillä 17.5.1968 noottienvaihdolla tehtyä eläkkeiden maksusopimusta.

Sopijapuolet antavat toisilleen kirjallisen ilmoituksen siitä, että ne ovat täyttäneet sopimuksen voimaansaattamiseksi vaadittavat lainsäädännölliset ja perustuslailliset edellytykset. Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kumpikin sopijapuoli on vastaanottanut yllämainitun ilmoituksen.

Myöhemmin lähetetään sopimuksen soveltamista koskeva yleiskirje, jossa selvitetään Yhdysvaltojen eläkejärjestelmää, sopimuksen sisältöä ja sen toimeenpanoon liittyviä käytännön kysymyksiä.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

LIITE

Hallituksen esitys 193/91

Hallituksen esitys Eduskunnalle Amerikan yhdysvaltain kanssa sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Amerikan yhdysvaltain välisen sosiaaliturvasopimuksen, joka allekirjoitettiin kesäkuussa 1991. Sopimuksen tarkoituksena on taata kummankin sopimusvaltion kansalaisille vastavuoroisesti periaatteessa samat sosiaaliturvaetuudet toisessa sopimusvaltiossa kuin omassa maassa. Sopimukseen on koottu ne periaatteet ja menettelytavat, joiden mukaisesti toisen valtion kansalaiset ja heidän omaisensa rinnastetaan toisen valtion vastaviin henkilöryhmiin.

Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet täyt-

täneensä kaikki lainsäädännölliset vaatimukset sopimuksen voimaansaattamiselle. Voimaantulon jälkeen sopimuksen määräyksiä sovelletaan oikeuksiin, jotka ovat olleet kertymässä sopimuksen voimaantullessa, sekä ennen sopimuksen voimaantuloa sattuneen tapahtuman perusteella myönnettäviin muihin etuuksiin kuin kertakaikkisiin korvauksiin. Kuitenkaan sopimus ei perusta oikeutta etuuden saamiseen sopimuksen voimaantuloa edeltävältä ajalta.

Esitykseen liittyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

1.1. Nykyinen tilanne

Suomen ja Amerikan yhdysvaltain välillä on voimassa eläkkeiden maksamista koskeva sopimus, joka on tehty noottien vaihdolla 17.5.1968 (SopS 27/68). Varsinainen sosiaaliturvasopimus on tarpeen toisaalta siksi, että siinä voidaan määrätä yksityiskohtaisemmin maasta toiseen siirtyvien henkilöiden sosiaaliturvaoikeuksista, ja toisaalta siksi, että nykyinen sopimus antaa oikeuden suomalaisen kansaneläkkeeseen vain Yhdysvalloissa asuville Yhdysvaltain kansalaisille, jotka ovat asuneet Suomessa viisi vuotta täytettyään 16 vuotta. Yhdysvalloissa asuvat Suomen kansalaiset eivät ole voineet saada kansaneläkettä. Tämä on

herättänyt runsaasti arvostelua Yhdysvalloissa asuvien suomalaisten keskuudessa.

Yhdysvalloissa asuu n. 600 000—700 000 suomalaista tai suomalaista alkuperää olevaa henkilöä. Suomessa asuu useita tuhansia Yhdysvalloista muuttaneita Yhdysvaltain kansalaisia, jotka enimmäkseen ovat kuitenkin entisiä suomalaisia. Lisäksi Suomen ja Yhdysvaltain väliset kaupalliset suhteet ovat varsin tiiviit ja Yhdysvalloissa toimii lukuisia suomalaisten yritysten tytäryhtiöitä ja toimistoja.

Yhdysvalloissa eläkkeitä maksetaan yleisestä eläkejärjestelmästä, rautateiden eläkejärjestelmästä sekä julkisen sektorin eläkejärjestelmästä ja viimeksi mainituista on yleistä eläkejärjestelmää täydentäviä, osa sen korvaavia järjestelmiä. Tulosidonnaisia eläkkeitä maksetaan lisäturvajärjestelmästä.

Yleiseen eläkejärjestelmään kuuluvat lähes

kaikki yksityisen sektorin palkansaajat ja itsenäiset yrittäjät. Ulkopuolella ovat tilapäistyötä tekevät koti- ja maataloustyöntekijät. Järjestelmässä ovat mukana ne julkisen sektorin palkansaajat, joilla ei ole korvaavaa eläkejärjestelmää.

Eläkkeet rahoitetaan vakuutetun ja työnantajan vakuutusmaksuilla. Kumpikin maksoi 6,2 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta tulosta 50 400 dollarin suuruiseen vuosituloon asti vuonna 1990. Yrittäjät maksoivat omaa eläke- turvaansa varten 12,8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta tulosta.

Etuuksina maksetaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä sekä hautausavustuksia.

Eläkkeet maksetaan ulkomaille ulkomaiden kansalaisille kuuden kuukauden ajan. Sen jälkeen eläkkeitä maksetaan sosiaaliturvasopimuksen nojalla tai, jos edunsaaja saa eläkkeensä täyden vakuutusajan perusteella, tai oli asunut Yhdysvalloissa vähintään 10 vuotta. Perhe-eläkkeitä ja huoltovelvollisuuden perusteella maksettavia korotuksia ei makseta ulkomaille ulkomaiden kansalaisille ilman sosiaaliturvasopimusta, jos edunsaajat eivät olleet asuneet Yhdysvalloissa vähintään viittä vuotta vakuutetun perheenjäseninä.

Vanhuuseläke maksetaan 65 vuoden iästä alkaen. Eläkeikää nostetaan asteittain kahdella vuodella vuodesta 2000. Eläke maksetaan alennettuna 62 vuoden iästä alkaen. Alennus on $6\frac{2}{3}$ prosenttia vuodessa. Eläkkeen lykkääminen yli 65 vuoden korottaa sen määrää 3,5 prosenttia vuodessa vuosina 1990—91 eläkeiän täyttävälle. Vuoden 1991 jälkeen lykkäyskorotusta nostetaan 0,5 prosenttiyksikköä kutakin kahta ikäluokkaa kohti. Eläke edellyttää vakuutusmaksuja vähintään yhdeltä kalenterineljännesvuodelta kunakin vuonna vuoden 1950 jälkeen tai 21 ikävuodesta 62 ikävuoteen tai yhteensä 40 neljännesvuodelta. Vuonna 1990 eläkkeen sai siirtymäkauden säännöksen nojalla 39 neljännesvuodelta maksettujen vakuutusmaksujen perusteella.

Vakuutusajan täytyttyä eläkkeen määrä riippuu eläkkeen perusteena olevan tulon suuruudesta, jona käytetään indeksillä tarkistettua keskimääräistä tuloa vuodesta 1951 tai 21 ikävuodesta 62:een siten, että viisi huonointa vuotta luetaan pois. Vanhuuseläkkeen enimmäismäärä oli yhdelle edunsaajalle 65 vuoden iässä 975 dollaria kuukaudessa vuonna 1990. Eläkettä korotetaan, jos edunsaajalla on avio-

puoliso tai lapsi. Korotusten yläraja on edunsaajan vanhuuseläkkeen kanssa noin 175 prosenttia yhden henkilön enimmäiseläkkeestä.

Työkyvyttömyyseläke maksetaan täyden työkyvyttömyyden perusteella. Vakuutusmaksut vaaditaan vähintään yhdeltä kalenterineljännesvuodelta kunakin vuonna vuodesta 1951 tai 21 vuoden iästä, vähintään kuitenkin 20 neljännesvuodelta viimeisistä 40:stä mukaan luetuna se neljännesvuosi, jona työkyvyttömyys alkaa. Työkyvyttömyyseläke on yhtä suuri kuin vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläkkeeseen maksetaan samat korotukset. Korotukset voivat olla enintään 85 prosenttia keskiansioista ennen työkyvyttömyyttä tai 150 prosenttia eläkkeestä sen mukaan, kumpi on pienempi.

Perhe-eläke maksetaan nais- ja miesleskelle, lapsille ja edunjäntäjän vanhemmille. Perhe-eläke edellyttää, että edunjäntäjä sai eläkettä tai oli maksanut vakuutusmaksut yhdeltä kalenterineljännesvuodelta kunakin vuonna vuodesta 1951 tai 21 ikävuodesta mukaan luettuna se neljännesvuosi, jona kuolema sattui. Vakuutusmaksut vaaditaan enintään 40 neljännesvuodelta. Lapselta ja lasta huoltavalta leskeltä vakuutusmaksut vaaditaan kuudelta neljännesvuodelta viimeisistä 13:sta mukaan luettuna se neljännesvuosi, jona kuolema sattui.

Leski saa eläkkeen 60 vuoden iästä alkaen, mutta täyden eläkkeen kuitenkin vasta 65 vuoden iästä alkaen. Lasta huoltava leski saa eläkkeen iästä riippumatta.

Eläkkeen maksamista ei lopeteta, jos leski solmii avioliiton leskeneläkettä saavan henkilön kanssa, eikä siinä tapauksessa, että 60 vuotta täyttänyt leski solmii avioliiton henkilön kanssa, joka ei saa eläkettä.

Eläke maksetaan alle 18-vuotiaalle tai työkyvyttömälle lapselle. Lapseneläke on 75 prosenttia edunjäntäjän eläkkeestä.

Hautausavustus maksetaan leskelle tai edunjäntäjän lapsille. Avustus on kolmen kuukauden eläkkeen suuruinen tai 225 dollaria, jos leski ei asunut yhdessä edunjäntäjän kanssa tai edunsaajana on lapsi.

1.2. Asian valmistelu

Sopimusta on valmisteltu ulkoasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä. Valmistelussa on käytetty sosiaalivakuutuslaitosten asiantuntija-apua. Sopimusneuvottelut aloitettiin vuonna 1989 ja ne saatiin pää-

tökseen vuonna 1990. Sopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 1991.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimusneuvotteluissa on lähdetty siitä, että sopimuksen aiheuttamat taloudelliset edut ja lisäkustannukset tasoittuvat pitkällä aikavälillä sopimusvaltioiden kesken. Numerotietoja hyödyistä ja kustannuksista on hyvin vaikea esittää. Todennäköistä on, että tilapäisesti työskentelevien työntekijöiden osalta Suomen saavuttamat edut ovat ainakin lyhyellä aikavälillä suuremmat kuin Yhdysvaltain siitä syystä, että tällaisia suomalaisia on Yhdysvalloissa enemmän

kuin yhdysvaltalaisia Suomessa. Näiden suomalaisten osalta säästetään kaksinkertaiset sosiaaliturvamaksut heidän jäädessä yksinomaan Suomen lainsäädännön piiriin.

Yhdysvalloissa asuville Suomen kansalaisille maksettavat kansaneläkkeet merkitsevät lisäkustannuksia, mutta heidän osaltaan on toisaalta huomattava, että he suurimmalta osin ovat Suomesta lähteneitä siirtolaisia, ja toisaalta, että sopimuksella annetaan Suomen kansalaisuutensa säilyttäneille Suomesta lähteneille tasa-arvoinen kohtelu verrattuna kansalaisuutensa muuttaneisiin sekä Yhdysvaltain kansalaisiin, jotka ovat Suomessa joskus asuneet. Tämä eriarvoisuus seurasi vuoden 1968 eläkkeiden maksamista koskevasta sopimuksesta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

Sopimus koskee pääasiassa vain eläkkeitä, koska liittovaltion lainsäädännössä vain eläkevakuutus on säännelty muun sosiaaliturvan kuuluessa osavaltioiden lainsäädäntövaltaan. Amerikan yhdysvaltain hallitus voi tehdä sopimuksia vain liittovaltion lainsäädännöstä. Suomi soveltaa sopimusta myös sairaus- ja äitiysturvaan ja lapsilisiin niissä tapauksissa, jolloin henkilö työskentelee Yhdysvalloissa tilapäisesti lähetettynä työntekijänä tai muutoin siten, että hän ja hänen perheensä kuuluvat sopimusmääräysten mukaan Suomen sosiaaliturvan piiriin.

Sopimus on jaettu viiteen osaan, joista ensimmäinen käsittää yleiset määräykset (1—3 artikla). Toisessa osassa määrätään vakuutukseen kuulumisesta (4 artikla). Kolmannessa osassa ovat etuuksia koskevat määräykset eli varsinaiset asiasisältöä koskevat määräykset (5—8 artikla). Neljännen osan muut määräykset koskevat virka-apua ja erilaisia sopimuksen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä (9—18 artikla). Viidenteen osaan kuuluvat siirtymä- ja loppumääräykset (19—22 artikla).

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet.

2 artikla. Artiklassa määrätään kummankin sopimusvaltion osalta sovellettava lainsäädäntö. Koska vain Yhdysvaltain eläketurvaa kos-

keva lainsäädäntö on säännelty liittovaltion lainsäädännössä, sopimus on jouduttu rajoittamaan kummankin maan eläkevakuutukseen. Suomen osalta tämä merkitsee sekä kansaneläke- ja yleisen perhe-eläkejärjestelmän että työeläkejärjestelmän mukaan ottamista kokonaisuudessaan. Suomen osalta artiklassa mainitaan myös työnantajan sosiaaliturvamaksua koskeva laki, koska se liittyy sosiaaliturvasta maksettuihin vakuutusmaksuihin ja niistä vapautumiseen. Lisäksi Suomen osalta mainitaan sairaus- ja vanhempainvakuutus sekä lapsilisät, mutta niissä viitataan vain 4 artiklan 3—11 kappaleisiin. Nämä sosiaaliturvan alat on otettu yksipuolisesti mukaan sellaisia tilanteita varten, että lähetetyt työntekijät tai muut Yhdysvalloissa työskentelevät työntekijät, jotka mainittujen sopimusmääräysten mukaan kuuluvat tai heidät pidetään Suomen sosiaaliturvan piirissä, voivat hyötyä myös Suomen sairaus- ja vanhempainvakuutus- ja lapsilisäetuuksista. Tällaiseen ratkaisuun on päädytty sen vuoksi, että Yhdysvalloissa ei edes osavaltioiden lainsäädännössä ole lainkaan lapsilisäjärjestelmää ja sairausvakuutusturva olisi hankittava yksityisiltä vakuutusmarkkinoilta. Sairaus- ja vanhempainvakuutuksen ja lapsilisien mukaanottamisella Suomen osalta tähän artiklaan annetaan tällaisille työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen Yhdysvalloissa tilapäisesti työsken-

neltävän ajan suomalaista turvaa vastaavasti kuin Suomen tekemien muiden kahdenvälisten sopimusten vastaavissa tilanteissa.

3 artikla. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että sopimusta sovelletaan Suomen ja Yhdysvaltain lainsäädännön piiriin kuuluviin tai kuuluneisiin henkilöihin kansalaisuudesta riippumatta sekä näiden henkilöiden perheenjäseniin ja edunsaajiin. Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että yhdenvertainen kohtelu sosiaaliturvaoikeuksien suhteen kummassakin maassa annetaan vain sopimusvaltioiden kansalaisille, paikallisille ja valtiottomille henkilöille sekä näistä henkilöistä oikeutensa johtaville muille henkilöille. Artiklan 3 kohdassa määrätään lisäksi, että toisen sopimusvaltion kansalaisille maksetaan ansaitut eläkkeet ulkomaille samoin edellytyksin kuin maan omille kansalaisille.

4 artikla. Artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään vakuutukseen kuulumisen pääsäännöistä, joiden mukaan henkilö kuuluu vain sen maan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, missä hän työskentelee ja kun kysymys on Suomen kansaneläke- ja yleisen perhe-eläkejärjestelmän piiriin kuulumisesta, henkilö kuuluu Suomen järjestelmään, jos hän asuu Suomessa.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään sopimusvaltiosta toiseen tilapäisesti työskentelemään lähetetyn työntekijän kuulumisesta lähettäjävaltion sosiaaliturvan piiriin ajan, jonka ei oleteta ylittävän viittä vuotta. Tätä viiden vuoden aikarajaa voidaan asianomaisten viranomaisten toimesta pidentää. Määräyksen mukaan lähetettynä työntekijänä pidetään myös tytäryhtiöön tai muuhun lähetettävään työnantajaan sidoksissa olevaan yhtiöön lähetettyä työntekijää. Artiklan 4 kappaleen mukaan huomioon otetaan tilanne, jossa työntekijä lähetetään kolmannen valtion alueelle.

Artiklan 5 kappaleessa määrätään, että yrittäjät kuuluvat sen maan sosiaaliturvan piiriin, jonka alueella he asuvat.

Artiklan 6 kappaleen mukaan diplomaatteihin ja konsuliedustajiin sovelletaan Wienin yleissopimuksia sillä poikkeuksella, että paikalta paikatut työntekijät kuuluvat sen valtion lainsäädännön piiriin, jonka edustustossa he työskentelevät edellyttäen, että he ovat tämän valtion kansalaisia.

Artiklan 7 kappaleessa määrätään merimiesten kuulumisesta Suomen lainsäädännön piiriin, jos he työskentelevät Suomen lippua käytävällä aluksella, ja muissa tapauksissa Yhdysvaltain lainsäädännön piiriin.

Artiklan 8 kappaleessa määrätään tilanteista, joissa sopimusvaltioiden lainsäädäntöjen määräykset poikkeavat yrittäjätoiminnan ja työskentelyn määrittämisen osalta.

Artiklan 9 kappaleessa todetaan että asianomaiset viranomaiset sopimusvaltioissa voivat tehdä poikkeuksia artiklan määräyksistä.

Artiklan 10 kappaleessa todetaan Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan osalta, että edellä olevia kappaleita sovellettaessa henkilön katsotaan tapauksesta riippuen myös asuvan Suomessa.

Artiklan 11 kappaleessa määrätään, ettei suomalaisia sosiaaliturvamaksuja makseta, jos henkilö edellä olevien määräysten mukaan kuuluu Yhdysvaltain lainsäädännön piiriin.

5 artikla. Artiklassa määrätään siitä, miten Suomen vakuutuskausi rinnastetaan eläkeoikeuden syntymiseksi Yhdysvaltojen vakuutuskausiin sekä Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisten eläkkeiden laskemisesta.

6 artikla. Artiklassa määrätään Suomen kansaneläkkeen ja yleisen perhe-eläkkeen maksamisesta Yhdysvalloissa (ja joissakin tapauksissa myös Suomessa) asuvalle henkilölle. Määräykset vastaavat Suomen muiden maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä sopimuksia sillä poikkeuksella, että eläkkeiden määrää ei rajoiteta pohjaosaan. Jos tällainen rajoittaminen olisi tehty, Suomen kansalaiset eivät olisi päässeet tasa-arvoiseen asemaan Yhdysvaltain kansalaisten kanssa, jotka saavat tällaisen oikeuden vuoden 1968 eläkkeiden maksamista koskevan sopimuksen perusteella.

7 ja 8 artikla. Artiklat koskevat Suomen työeläkkeiden määräytymistä. Työeläkkeet määräytyvät pääosin Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Yhdysvalloissa täytettyjä vakuutuskausia otetaan kuitenkin tarpeen mukaan huomioon, jotta oikeus työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan osuuteen syntyisi. Eläkkeen tulevan ajan osuus lasketaan näissä tilanteissa suhteellisenä osuutena Suomessa työskenneltyyn aikaan.

9—18 artikla. Näissä artikloissa määrätään erilaisista sopimuksien soveltamisesta noudatettavista periaatteista, sopimusta soveltavien laitosten ja viranomaisten yhteydenpidosta ja määräajoista.

19—22 artikla. Nämä artiklat sisältävät siirtymä- ja loppumääräykset. On huomattava, että 20 artiklan mukaan sopimus ei korvaa edellä mainittua vuoden 1968 noottien vaihdolla tehtyä sopimusta, vaan täydentää sitä.

2. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen kuukauden jälkeen, jolloin kumpikin hallitus on vastaanottanut toisen hallituksen kirjallisen ilmoituksen sopimuksen voimaansaattamiseksi tarvittavien vaatimusten täyttämistä.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 4 artiklan 9 kappaleen määräykset merkitsevät norminantovallan delegointia sosiaali- ja terveysministeriölle. Sopimuksen 11 artiklan 1 kappale merkitsee poikkeusta Suomen sisäisestä veroja ja maksuja koskevasta lainsäädännöstä.

Sopimuksen 12 artiklan 1 kappaleen määräyksen mukaan asianomaiset viranomaiset ja vakuutuselimet voivat olla suoraan yhteydessä keskenään sopimusvaltioiden virallisilla kielillä. Artiklan 2 kappaleen mukaan hakemusta tai asiakirjaa ei saa torjua sen vuoksi, että se on laadittu toisen sopimusvaltion virallisella kielellä. Nämä sopimusmääräykset merkitsevät viranomaisen ja virkamiesten kannalta uutta velvollisuutta, joka on valtakunnan osalta ristiriidassa kielilain (148/22) ja valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain

(149/22) säännösten kanssa sekä Ahvenanmaan maakunnan osalta itsehallintolain (670/51) 37—39 §:n virkakieltä koskevien säännösten kanssa.

Koska sopimus siten sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on Eduskunnan hyväksyminen tältä osin tarpeellinen.

4. Säättämisyjärjestys

Sopimuksen määräys kirjeenvaihtokielestä on ristiriidassa Ahvenanmaan itsehallintolain virkakieltä koskevien säännösten kanssa. Tämä merkitsee, että sopimuksen voimaansaattaminen Ahvenanmaalla itsehallintolain 44 §:n mukaan edellyttää perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettyä lakia, joka Ahvenanmaan maakuntapäivien on lisäksi hyväksyttävä.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen ja Amerikan yhdysvaltain välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Amerikan yhdysvaltain kanssa sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä ja 69 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 1991 Suomen tasavallan ja Amerikan yhdysvaltain välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Vt. ulkoasiainministeri
Pääministeri *Esko Aho*

SOPIMUS**sosiaaliturvasta Suomen tasavallan ja
Amerikan yhdysvaltain välillä**

Suomen tasavallan hallitus ja Amerikan yhdysvaltain hallitus,
toivomuksenaan järjestää valtioidensa väliset suhteet sosiaaliturvan alalla, ovat sopineet seuraavan:

I OSA**Yleiset määräykset****1 artikla**

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan

1. "kansalainen",

Yhdysvaltain osalta Yhdysvaltain kansalaisista siten kuin käsite on määritelty maahanmuuttoa ja kansalaisuutta koskevan lain 101 §:ssä myöhemmin muutoksineen ja

Suomen osalta Suomen tasavallan kansalaisista;

2. "lainsäädäntö",

2 artiklassa mainittuja lakeja ja asetuksia;

3. "asianomainen viranomainen",

Yhdysvaltain osalta terveys- ja sosiaaliministeriä ja Suomen osalta sosiaali- ja terveysministeriötä;

4. "vakuutuselin",

Yhdysvaltain osalta sosiaalivakuutushallintoa ja Suomen osalta 2 artiklassa mainitun lainsäädännön soveltamisesta vastaavaa laitosta tai viranomaista;

5. "vakuutuskausi",

kautta, jolta on maksettu vakuutusmaksuja tai kautta, jolloin on ollut työ- tai yrittäjätuloja, mikäli viimeksi mainittu kausi on määri-

AGREEMENT**between the Republic of Finland and the
United States of America on Social Security**

The Government of the Republic of Finland
and

the Government of the United States of
America,

Being desirous of regulating the relationship
between their two countries in the field of
Social Security, have agreed as follows:

PART I**General Provisions****Article 1**

For the purpose of this Agreement:

1. "National" means,

as regards the United States, a national of the United States as defined in Section 101, Immigration and Nationality Act, as amended, and

as regards Finland, a national of the Republic of Finland;

2. "Laws" means

the laws and regulations specified in Article 2;

3. "Competent Authority" means,

as regards the United States, the Secretary of Health and Human Services, and
as regards Finland, the Ministry of Social Affairs and Health;

4. "Agency" means,

as regards the United States, the Social Security Administration, and
as regards Finland, the institution or authority responsible for administering the laws specified in Article 2;

5. "Period of Coverage" means,

a period of payment of contributions or a period of earnings from employment or self-employment, as defined or recognized as a

telty tai hyväksytty vakuutuskaudeksi siinä lainsäädännössä, jonka piirissä se on täytynyt, samoin kuin kaikki vastaavat kaudet, jotka asianomaisessa lainsäädännössä rinnastetaan vakuutuskauteen; ja

6. "etuus",

kaikkia 2 artiklassa mainitun lainsäädännön tarkoittamia etuuksia.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan seuraavaan lainsäädäntöön:

(a) Yhdysvaltain osalta liittovaltion vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkejärjestelmää koskevaan lainsäädäntöön:

— sosiaaliturvalain II osasto ja siihen liittyvät asetukset, lukuunottamatta osaston 226, 226A ja 228 §§ ja niihin liittyviä asetuksia,

— vuoden 1986 verotuslain 2 ja 21 luku ja näihin lukuihin liittyvät asetukset;

(b) Suomen osalta vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkevakuutusta koskeviin lakeihin ja asetuksiin:

— kansaneläke- ja yleinen perhe-eläkejärjestelmä;

— työeläkejärjestelmä, mukaan lukien yrittäjien eläkejärjestelmät, valtion, kirkon ja kuntien eläkejärjestelmät sekä merimiesten eläkejärjestelmä;

— työnantajan sosiaaliturvamaksua koskeva laki; ja

vain 4 artiklan 3—11 kappaleen osalta

— sairaus- ja vanhempainvakuutus;

— lapsilisät.

2. Jollei sopimuksessa ole toisin määrätty, 1 kappaleessa mainittu lainsäädäntö ei sisällä sopimusvaltion ja kolmannen valtion välisiä sopimuksia tai niiden toimeenpanemiseksi annettuja lakeja tai asetuksia.

3. Sopimusta sovelletaan myös tulevaan lainsäädäntöön, joka muuttaa tämän artiklan 1 kappaleessa mainittua lainsäädäntöä.

4. Sopimusta sovelletaan myös lainsäädäntöön, joka laajentaa voimassa olevan lainsäädännön uusiin etuudensaajaryhmiin, mikäli lainsäädäntöään uudistava sopimusvaltio ei kolmen kuukauden kuluessa uuden lainsäädännön virallisesta julkaisemisesta kirjallisesti il-

period of coverage by the laws under which such period has been completed, or any similar period insofar as it is recognized by such laws as equivalent to a period of coverage; and

6. "Benefit" means,

any benefit provided for in the laws specified in Article 2 of this Agreement.

Article 2

1. For the purpose of this Agreement, the applicable laws are:

(a) As regards the United States, the laws governing the Federal old-age, survivors, and disability insurance program:

— Title II of the Social Security Act and regulations pertaining thereto, except sections 226, 226A and 228 of that title and regulations pertaining to those sections,

— Chapters 2 and 21 of the Internal Revenue Code of 1986 and regulations pertaining to those chapters;

(b) As regards Finland, the laws and regulations governing old-age, disability and survivors' pensions insurance under

— the National Pension Scheme and the general Survivors' Pension Scheme;

— the Employment Pension Scheme, including also the pension schemes for the self-employed and for persons in the employ of the State, the Church and the communes, as well as the Seamen's Pension Scheme;

— the Employer's Social Security Contributions Act; and

with respect to paragraphs 3 through 11 of Article 4 only,

— sickness and maternity insurance;

— child allowances.

2. Unless otherwise provided in this Agreement, the laws referred to in paragraph 1 shall not include treaties or other international agreements concluded between one Contracting State and a third State, or laws or regulations promulgated for their specific implementation.

3. This Agreement shall also apply to future laws amending the laws specified in paragraph 1 of this Article.

4. This Agreement shall also apply to legislation which extends the existing laws to other categories of beneficiaries unless the Contracting State in which the new legislation has been introduced notifies the other Contracting State in writing within 3 months of the date of the official publication of the new legislation that it

moita toiselle sopimusvaltiolle, ettei sitä ole tarkoitus sisällyttää sopimukseen.

3 artikla

1. Jollei sopimuksessa ole toisin määrätty, sitä sovelletaan kaikkiin henkilöihin, jotka ovat tai ovat olleet Yhdysvaltain tai Suomen lainsäädännön alaisia sekä sopimusvaltion lainsäädännössä tarkoitettuihin tällaisten henkilöiden perheenjäseniin ja edunsaajiin.

2. Jollei sopimuksessa ole toisin määrätty, seuraavat sopimusvaltion alueella asuvat henkilöt rinnastetaan sopimusvaltion kansalaisiin sovellettaessa sopimusvaltion lainsäädäntöä oikeudesta etuuksiin ja etuuksien maksamisesta:

(a) toisen sopimusvaltion kansalaiset;

(b) pakolaisten oikeusasemaa koskevassa 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyssä yleissopimuksessa ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyssä pöytäkirjassa tarkoitettut pakolaiset sekä valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevassa 28 päivänä syyskuuta 1954 tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettut valtiottomat henkilöt;

(c) muut henkilöt, sopimusvaltion kansalaisesta tai tässä artiklassa tarkoitettusta pakolaisesta tai valtiottomasta henkilöstä johtamiensa oikeuksien osalta.

3. Jollei sopimuksessa ole toisin määrätty, sopimusvaltion lainsäädännön määräyksiä, jotka rajoittavat oikeutta käteisetuuksiin tai niiden maksamista vain siksi, että asianomainen henkilö asuu tai oleskelee sopimusvaltion ulkopuolella, ei sovelleta toisen sopimusvaltion alueella asuviin henkilöihin.

II OSA

Vakuutukseen kuulumista koskevat määräykset

4 artikla

1. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, sopimusvaltion alueella työskentelevään henkilöön sovelletaan tämän työskentelyn osalta vain työskentelyvaltion lainsäädäntöä.

2. Henkilö kuuluu Suomen kansaneläke- ja yleisen perhe-eläkejärjestelmän piiriin vain, jos hän asuu Suomessa.

is not to be included in the scope of the Agreement.

Article 3

1. Unless otherwise provided in this Agreement, this Agreement shall apply to any person who is or who has been subject to the laws of the United States or Finland, and to the dependants and survivors of such a person within the meaning of the applicable laws of either Contracting State.

2. Unless otherwise provided in this Agreement, the following persons who are resident in the territory of a Contracting State shall be equated with nationals of that State in the implementation of the laws of that State regarding entitlement to or payment of benefits:

(a) nationals of the other Contracting State;

(b) refugees and stateless persons, as referred to in the Convention relating to the Status of Refugees dated July 28, 1951, and the Protocol to that Convention dated January 31, 1967, as well as the Convention relating to the Status of Stateless Persons dated September 28, 1954;

(c) other persons with regard to rights which they derive from a national of a Contracting State or from a refugee or stateless person referred to in this Article.

3. Unless otherwise provided in this Agreement, any provision of the laws of a Contracting State which restricts entitlement to or payment of cash benefits solely because the person resides outside or is absent from the territory of that Contracting State shall not be applicable to the persons who reside in the territory of the other Contracting State.

PART II

Provisions on Coverage

Article 4

1. Except as otherwise provided in this Article, a person employed within the territory of one of the Contracting States shall, with respect to that employment, be subject to the laws of only that Contracting State.

2. A person shall be subject to the Finnish National and general Survivors' Pension Schemes only if he is resident in Finland.

3. Sopimusvaltion alueella olevassa toimipaikassaan toimivan työnantajan lähettäessä työntekijänsä toisen sopimusvaltion alueelle ajaksi, jonka ei oleteta ylittävän viittä vuotta tai pitemmäksi ajaksi, jos siitä on yksittäistapauksessa sovittu sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten välillä, työntekijä jää yksinomaan ensiksi mainitun sopimusvaltion lainsäädännön piiriin ikään kuin hän työskentelisi ensiksi mainitun sopimusvaltion alueella. Tämän kappaleen määräyksiä sovellettaessa työnantajaan rinnastetaan työnantajan tytäryhtiö tai muu työnantajaan sidoksissa oleva yhtiö siten kuin on määritelty sen sopimusvaltion lainsäädännössä, jonka alueelta työntekijä lähetetään. Edellistä lausetta sovelletaan Yhdysvaltain alueelta Suomen alueelle lähetettyyn työntekijään edellyttäen, että työsuhde olisi vakuutettu Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisesti ilman sopimusta.

4. Edellisen kappaleen määräyksiä sovelletaan, jos työnantaja on lähettänyt työntekijänsä sopimusvaltion alueelta kolmannen valtion alueelle ja sieltä myöhemmin toisen sopimusvaltion alueelle.

5. Henkilö, joka muutoin olisi yrittäjätoiminnan perusteella pakollisesti vakuutettu kummankin sopimusvaltion lainsäädännön mukaisesti, kuuluu vain sen sopimusvaltion lainsäädännön piiriin, jossa hän asuu.

6. (a) Sopimus ei vaikuta diplomaattisia suhteita koskevan 18 päivänä huhtikuuta 1961 tehdyn Wienin yleissopimuksen eikä konsulisuhdetta koskevan 24 päivänä huhtikuuta 1963 tehdyn Wienin yleissopimuksen määräyksiin.

(b) Sopimusvaltion kansalaiset, jotka ovat tämän sopimusvaltion palveluksessa toisen sopimusvaltion alueella mutta joita ei ole vapautettu viimeksi mainitun sopimusvaltion lainsäädännön alaisuudesta a kohdassa mainittujen yleissopimusten perusteella, kuuluvat vain ensiksi mainitun sopimusvaltion lainsäädännön piiriin. Tämän kappaleen määräyksiä sovellettaessa rinnastetaan työskentelyä riippumattoman valtion laitoksen (Instrumentality) palveluksessa Yhdysvaltain valtion palveluksessa työskentelyyn.

7. Aluksen päällystön tai miehistön jäsenenä työskentelevä henkilö, joka ilman sopimusta

3. Where a person in the service of an employer having a place of business in the territory of one Contracting State is sent by that employer to the territory of the other Contracting State for a period that is not expected to exceed 5 years, or such longer period as may be agreed to by the Competent Authorities of the two Contracting States in a particular case, the person shall be subject to the laws of only the first Contracting State as if he were employed in the territory of the first Contracting State. For purposes of applying this paragraph, an employer and an affiliated or subsidiary company of the employer, as defined under the laws of the Contracting State from whose territory the person was sent, shall be considered one and the same. The preceding sentence shall apply in the case of an employee who is sent from the territory of the United States to the territory of Finland, provided that the employment would have been covered under United States laws absent this Agreement.

4. Paragraph 3 shall apply where a person who has been sent by his employer from the territory of a Contracting State to the territory of a third State is subsequently sent by that employer from the territory of the third State to the territory of the other Contracting State.

5. A person who would otherwise be compulsorily covered under the laws of both Contracting States with respect to self-employment shall be subject only to the laws of the Contracting State of which he is a resident.

6. (a) This Agreement shall not affect the provisions of the Vienna Convention on Diplomatic Relations of April 18, 1961, or of the Vienna Convention on Consular Relations of April 24, 1963.

(b) Nationals of one of the Contracting States who are employed by the Government of that Contracting State in the territory of the other Contracting State but who are not exempt from the laws of the other Contracting State by virtue of the Conventions mentioned in subparagraph (a) shall be subject to the laws of only the first Contracting State. For the purpose of this paragraph, employment by the United States Government includes employment by an instrumentality thereof.

7. A person who, but for this Agreement, would be subject to the laws of both Contract-

tältä osin kuuluisi molempien sopimusvaltioiden lainsäädännön piiriin, kuuluu tämän työskentelyn osalta vain Suomen lainsäädännön piiriin, jos alus kulkee Suomen lipun alla ja vain Yhdysvaltain lainsäädännön piiriin kaikissa muissa tapauksissa.

8. Mikäli samaa toimintaa pidetään yrittäjätoimintana sopimusvaltion lainsäädännön mukaan ja työskentelynä toisen sopimusvaltion lainsäädännön mukaan, siihen sovelletaan tämän artiklan yrittäjätoimintaa koskevia määräyksiä, jos asianomainen henkilö asuu ensiksi mainitussa sopimusvaltiossa ja työskentelyä koskevia määräyksiä kaikissa muissa tapauksissa.

9. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset voivat tehdä poikkeuksen tämän artiklan määräyksistä yksittäisten henkilöiden tai henkilöryhmien osalta edellyttäen, että asianomaiset henkilöt kuuluvat jommankumman sopimusvaltion lainsäädännön alaisuuteen.

10. Tämän artiklan 3, 4 ja 9 kappaleen perusteella sopimusvaltion lainsäädännön piiriin kuuluvan työntekijän ja hänen mukanaan seuraavien perheenjäsentensä katsotaan Suomen lainsäädäntöä sovellettaessa asuvan vain siinä valtiossa.

11. Mikäli ansiotyötä tekevän tai yrittäjätoimintaa harjoittavan henkilön, joka sopimuksen perusteella kuuluu Yhdysvaltain lainsäädännön piiriin, siitä huolimatta Suomen lainsäädännön perusteella katsotaan asuvan Suomen alueella, Suomen lainsäädännön mukaisia vakuutusmaksuja ei peritä tästä ansiotyöstä tai yrittäjätoiminnasta saaduista tuloista.

III OSA

Etuuksia koskevat määräykset

1 luku

Yhdysvaltoihin sovellettavat määräykset

5 artikla

1. Mikäli henkilö on täyttänyt vähintään kuusi Yhdysvaltain lainsäädännön mukaista vakuutusvuosineljännestä, mutta hänellä ei ole riittävästi vakuutuskausia saadakseen oikeuden Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisiin etuuksiin, Yhdysvaltain vakuutuselin ottaa tämän artiklan mukaista etuusoikeutta varten huo-

ing States with respect to employment as an officer or member of a crew on a ship shall, with respect to that employment, be subject only to Finnish laws if the ship flies the flag of Finland and only to United States laws in any other case.

8. Where the same activity is considered to be self-employment under the laws of one Contracting State and employment under the laws of the other Contracting State, that activity shall be treated according to the provisions of this Article concerning self-employment if the person is a resident of the first Contracting State and according to the provisions of this Article concerning employment in any other case.

9. The Competent Authorities of the two Contracting States may agree to grant an exception to the provisions of this Article with respect to particular persons or categories of persons, provided that any affected person shall be subject to the laws of one of the Contracting States.

10. An employed person who is covered under the laws of a Contracting State under the provisions of paragraphs 3, 4 and 9 of this Article, together with the members of his family accompanying him, shall be considered resident only in that State for purposes of Finnish laws.

11. Where a person engaged in employment or self-employment, while subject to the laws of the United States pursuant to this Agreement, is nevertheless deemed to be resident in the territory of Finland in accordance with Finnish laws, no contribution shall be payable under Finnish laws with respect to income from that employment or self-employment.

PART III

Provisions on Benefits

Chapter 1

Provisions Applicable to the United States

Article 5

1. Where a person has completed at least six quarters of coverage under United States laws, but does not have sufficient periods of coverage to satisfy the requirements for entitlement to benefits under United States laws, the agency of the United States shall take into account, for the purpose of establishing entitlement to

mioon Suomen lainsäädännön mukaiset vakuutuskaudet siltä osin kuin ne eivät ole päällekkäisiä jo hyväksiluetujen Yhdysvaltain vakuutuskausien kanssa.

2. Määrätessään tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesta oikeudesta etuuksiin, Yhdysvaltain vakuutuselin lukee hyväksi yhden vakuutusvuosineljänneksen jokaista Suomen vakuutuselimen vahvistamaa kolmen kuukauden vakuutuskautta kohti; vakuutusvuosineljänneistä ei kuitenkaan lueta hyväksi sellaiselta vuosineljännekseltä, joka on jo luettu hyväksi Yhdysvaltain lainsäädännön perusteella. Vuodessa voidaan lukea hyväksi enintään neljä vuosineljänneistä.

3. Mikäli oikeus Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisiin etuuksiin on syntynyt 1 kappaleen määräysten perusteella, Yhdysvaltain vakuutuselin laskee Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisen suhteutetun perusmäärän, joka perustuu (a) henkilön keskimääräisiin, yksinomaan Yhdysvaltain lainsäädännön mukaan hyväksiluetuihin tuloihin ja (b) Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisesti täytettyjen ja henkilön kaikkien, Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisesti määriteltyjen vakuutuskausien väliseen suhteeseen. Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisesti maksettavat etuudet perustuvat suhteutettuun perusmäärään.

4. Oikeus 1 kappaleen tuloksena syntyneeseen etuuteen lakkaa, kun henkilöllä on riittävästi Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisia vakuutuskausia saadakseen oikeuden yhtä suureen tai suurempaan etuuteen tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä soveltamatta.

benefits under this Article, periods of coverage which are credited under Finnish laws and which do not coincide with periods of coverage already credited under United States laws.

2. In determining eligibility for benefits under paragraph 1 of this Article, the agency of the United States shall credit one quarter of coverage for every 3 months of coverage certified by the agency of Finland; however, no quarter of coverage shall be credited for any calendar quarter already credited as a quarter of coverage under United States laws. The total number of quarters of coverage to be credited for a year shall not exceed four.

3. Where entitlement to a benefit under United States laws is established according to the provisions of paragraph 1, the agency of the United States shall compute a pro rata Primary Insurance Amount in accordance with United States laws based on (a) the person's average earnings credited exclusively under United States laws and (b) the ratio of the duration of the person's periods of coverage completed under United States laws to the duration of a coverage lifetime as determined in accordance with United States laws. Benefits payable under United States laws shall be based on the pro rata Primary Insurance Amount.

4. Entitlement to a benefit from the United States which results from paragraph 1 shall terminate with the acquisition of sufficient periods of coverage under United States laws to establish entitlement to an equal or higher benefit without the need to invoke the provision of paragraph 1 of this Article.

2 luku

Suomeen sovellettavat määräykset

6 artikla

Sopimusvaltion alueella asuvien sopimusvaltion kansalaisten oikeudesta kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen tai perhe-eläkelain mukaiseen perhe-eläkkeeseen samoin kuin eläkkeen maksamisesta määrätään tämän artiklan määräysten mukaisesti.

1. Sopimusvaltion alueella asuvalla sopimusvaltion kansalaisella on oikeus kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen, jos hän 16

Chapter 2

Provisions Applicable to Finland

Article 6

The entitlement to and payment of an old-age pension under the National Pensions Act or survivor's pension under the Survivors' Pensions Act for nationals of a Contracting State residing in the territory of a Contracting State shall be determined according to the provisions of this Article.

1. A national of a Contracting State residing in the territory of a Contracting State shall be entitled to an old-age pension under the Na-

vuotta täytettyään on asunut yhdenjaksoisesti vähintään viiden vuoden ajan Suomessa.

2. Sopimusvaltion alueella asuvalla sopimusvaltion kansalaisella on oikeus perhe-eläkelain mukaiseen leskeneläkkeeseen, jos vainaja oli sopimusvaltion kansalainen ja sekä hän että leski 16 vuotta täytettyään ovat asuneet yhdenjaksoisesti vähintään viiden vuoden ajan Suomessa.

3. Sopimusvaltion alueella asuvalla sopimusvaltion kansalaisella on oikeus perhe-eläkelain mukaiseen lapseneläkkeeseen, jos vainaja oli sopimusvaltion kansalainen ja 16 vuotta täytettyään asunut yhdenjaksoisesti vähintään viiden vuoden ajan Suomessa.

4. Sopimusvaltion kansalainen, jolle Suomessa asuessaan on myönnetty vanhuus-, työkyvyttömyys- tai perhe-eläke, säilyttää Yhdysvaltoihin muuttaessaan oikeuden eläkkeeseen, jos hän 16 vuotta täytettyään on asunut yhdenjaksoisesti vähintään viiden vuoden ajan Suomessa.

7 artikla

Jolle sopimuksen 8 ja 13 artiklassa ole toisin määrätty, suomalainen asianomainen vakuutuselin soveltaa Suomen lainsäädäntöä määrätessään oikeudesta suomalaiseen työeläkkeeseen ja eläkkeen määrästä.

8 artikla

1. Mikäli henkilö ei työkyvyttömäksi tullessaan tai kuollessaan täytä Suomen työeläkelainsäädännön asumisaikavaatimusta tai ei ole kuulunut edellä mainitun lainsäädännön piiriin 360 päivän sisällä ennen vakuutustapahtumaa, otetaan näitä tarkoituksia varten huomioon henkilön omaan työhön perustuvat Yhdysvaltain lainsäädännön mukaiset vakuutuskaudet ikään kuin ne olisi täytetty Suomessa edellyttäen, että ne eivät ole päällekkäisiä.

2. Mikäli vakuutuskausia koskevat edellytykset täyttyvät vain 1 kappaleen määräyksiä soveltamalla, eläke lasketaan seuraavasti:

 Todellisiin vakuutuskausiin perustuva eläke

tional Pensions Act if he has been resident in Finland for an unbroken period of at least five years after having reached the age of 16 years.

2. A national of a Contracting State residing in the territory of a Contracting State shall be entitled to a widow's or widower's pension under the Survivors' Pensions Act, if she or he and the deceased had been resident in Finland for an unbroken period of at least five years after having reached the age of 16 years and the deceased was a national of a Contracting State.

3. A national of a Contracting State residing in the territory of a Contracting State shall be entitled to an orphan's pension under the Survivors' Pensions Act, if the deceased was a national of a Contracting State who had been resident in Finland for an unbroken period of at least five years after having reached the age of 16 years.

4. If an old-age, disability or survivor's pension is granted to a national of a Contracting State while residing in Finland, she or he shall be entitled to receive this pension when moving to the United States if she or he has been resident in Finland for an unbroken period of at least five years after having reached the age of 16 years.

Article 7

Unless otherwise provided in Articles 8 and 13 of this Agreement, the competent Agency in Finland shall apply Finnish laws for the purposes of determining entitlement to a Finnish employment pension and the amount of the pension.

Article 8

1. If a person who becomes disabled or does not fulfill the condition relating to residence under Finnish laws concerning the Employment Pension Scheme or the condition of being subject to the above-mentioned laws within 360 days before the occurrence of the contingency, periods of coverage under United States laws based on the person's own work shall be taken into account for these purposes as periods completed in Finland, provided that they do not overlap.

2. Where the conditions relating to periods of coverage are satisfied only by applying paragraph 1, the pension shall be calculated as follows:

 The amount of pension based on the actual

lasketaan Suomen työeläkelainsäädännön perusteella. Vakuutustapahtuman ja eläkeiän väliseen aikaan perustuva osa eläkkeestä lasketaan suhteuttamalla todelliset Suomen työeläkejärjestelmän mukaiset vakuutuskaudet 480 kuukauteen.

periods of coverage shall be calculated according to the provisions of the Finnish laws concerning the Employment Pension Scheme. The amount of pension based on the period between the contingency and the pensionable age shall be prorated based on the ratio between the actual period of coverage under the Finnish Employment Pension Scheme and 480 months.

IV OSA

Muut määräykset

9 artikla

Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset:

(a) ryhtyvät kaikkiin sopimuksen toimeenpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin ja nimeävät yhdyselimet;

(b) ilmoittavat toisilleen sopimuksen soveltamista koskevista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet;

(c) ilmoittavat toisilleen mahdollisimman pian kaikista lainsäädäntömuutoksista, jotka saattavat vaikuttaa sopimuksen soveltamiseen.

10 artikla

Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset ja vakuutuselimet antavat toimivaltansa rajoissa toisilleen apua sopimuksen toimeenpanossa. Apu on maksutonta, toimeenpanosopimuksessa sovittuja poikkeuksia lukuunottamatta.

11 artikla

1. Mikäli sopimusvaltion lainsäädäntö edellyttää sopimusvaltion asianomaiselle viranomaiselle tai vakuutuselimelle jätettävien asiakirjojen vapauttamista kokonaan tai osittain maksuista tai kuluista, konsuli- ja hallinnolliset maksut mukaan lukien, tätä sovelletaan myös sopimusta sovellettaessa toisen sopimusvaltion asianomaiselle viranomaiselle tai vakuutuselimelle jätettyihin vastaaviin asiakirjoihin.

2. Sopimusta sovellettaessa esitettävät asiakirjat ja todistukset eivät tarvitse diplomaattisen tai konsuliviranomaisen vahvistamista.

PART IV

Miscellaneous provisions

Article 9

The Competent Authorities of the two Contracting States shall:

(a) Make all necessary administrative arrangements for the implementation of this Agreement and designate liaison agencies;

(b) Communicate to each other information concerning the measures taken for the application of this Agreement; and

(c) Communicate to each other, as soon as possible, information concerning all changes in their respective laws which may affect the application of this Agreement.

Article 10

The Competent Authorities and the agencies of the Contracting States, within the scope of their respective authorities, shall assist each other in implementing this Agreement. This assistance shall be free of charge, subject to exceptions to be agreed upon in an administrative arrangement.

Article 11

1. Where the laws of a Contracting State provide that any document which is submitted to the Competent Authority or an agency of that Contracting State shall be exempted, wholly or partly, from fees or charges, including consular and administrative fees, the exemption shall also apply to corresponding documents which are submitted to the Competent Authority or an agency of the other Contracting State in the application of this Agreement.

2. Documents and certificates which are presented for purposes of this Agreement shall be exempted from requirements for authentication by diplomatic or consular authorities.

3. Sopimusvaltion vakuutuselin hyväksyy toisen sopimusvaltion vakuutuselimen oikeaksi todistamat asiakirjajäljennökset ilman enempää vahvistamista. Kummankin sopimusvaltion vakuutuselimet ratkaisevat viime kädessä eri lähteistä toimitetun aineiston todistusvoiman.

12 artikla

1. Sopimuksen toimeenpanemiseksi sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset ja vakuutuselimet voivat olla suoraan yhteydessä keskenään samoin kuin missä tahansa asuvien henkilöiden kanssa. Kirjeenvaihtoa voidaan käydä sopimusvaltioiden virallisilla kielillä.

2. Sopimusvaltion asianomainen viranomainen tai vakuutuselin ei saa torjua hakemusta tai asiakirjaa sen vuoksi, että se on laadittu toisen sopimusvaltion virallisella kielellä.

13 artikla

1. Yhdysvaltain lainsäädännön perusteella maksettavaa etuutta koskevaa hakemusta pidetään Suomen lainsäädännön perusteella maksettavaa vastaavaa etuutta koskevana hakemuksena edellyttäen, että asianomainen henkilö kuuden kuukauden kuluessa Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisen kansallisen hakemuskäytännön jättämisestä tekee Suomen lainsäädännön mukaisista vastaavaa etuutta koskevan hakemuksen.

2. Suomalaiselle vakuutuselimelle jätetty kirjallinen etuushakemus suojaa hakijan oikeuksia Yhdysvaltain lainsäädännön mukaan, mikäli hakija pyytää, että sitä pidetään Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisena hakemuksena. Jollei hakija nimenomaisesti ole pyytänyt hakemuksen rajoittamista vain Suomen lainsäädännön mukaisiin etuuksiin, hakemus suojaa myös hakijan oikeuksia Yhdysvaltain lainsäädännön mukaan, jos hakija hakemusta jättäessään osoittaa, että henkilö, jonka vakuutus-suhteen perusteella etuuksia haetaan, on täyttänyt Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisia vakuutuskausia.

3. Laskettaessa suomalaisen vakuutuselimen Suomen lainsäädännön perusteella maksettavaa korotusta eläkkeen tai muun etuuden viivästymisajalta, Yhdysvaltain vakuutuselimelle jätetty hakemus katsotaan viivästyskorotusta

3. Copies of documents which are certified as true and exact copies by the agency of one Contracting State shall be accepted as true and exact copies by the agency of the other Contracting State, without further certification. The agency of each Contracting State shall be the final judge of the probative value of the evidence submitted to it from whatever source.

Article 12

1. The Competent Authorities and agencies of the Contracting States may correspond directly with each other and with any person wherever the person may reside whenever it is necessary for the administration of this Agreement. The correspondence may be in the official languages of either Contracting State.

2. An application or document may not be rejected by a Competent Authority or agency of a Contracting State because it is in the official language of the other Contracting State.

Article 13

1. A claim for a benefit payable under the laws of the United States shall be deemed to be a claim for the corresponding benefit payable under the laws of Finland provided that the person concerned, within six months of submitting a national application form under the laws of the United States, submits a claim for a corresponding benefit under the laws of Finland.

2. A written application for benefits filed with the agency of Finland shall protect the rights of the claimants under United States laws if the applicant requests that it be considered an application under United States laws. If the applicant has not explicitly requested that the application be restricted to benefits under the laws of Finland, the application shall also protect the rights of the claimants under the laws of the United States if the applicant provides information at the time of filing indicating that the person on whose record benefits are claimed has completed periods of coverage under the laws of the United States.

3. When, under the laws of Finland, an additional amount is payable by an agency in Finland because of delay in processing a claim for a pension or other benefit, a claim submitted to the agency of the United States shall, for

koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa jätetyksi silloin, kun se on saapunut tarpeellisine liitteineen asianomaiselle suomalaiselle vakuutuselimelle.

4. Sopimuksen määräyksiä sovelletaan vain sopimuksen voimaantulopäivänä tai sen jälkeeseen jätettyihin etuushakemuksiin.

14 artikla

1. Sopimusvaltion vakuutuselimen päätöksestä tehty kirjallinen valitus voidaan pätevästi jättää jommankumman sopimusvaltion vakuutuselimelle. Valitus käsitellään sen sopimusvaltion menettelytapojen mukaisesti, jonka päätöksestä valitetaan.

2. Sopimusvaltion lainsäädännön mukaisesti tämän sopimusvaltion vakuutuselimelle määrääjässä jätettävät hakemukset, ilmoitukset tai kirjalliset valitukset katsotaan ajoissa jätetyiksi, jos ne samassa määrääjässä on jätetty toisen sopimusvaltion vakuutuselimelle.

15 artikla

Kaikissa 13 ja 14 artiklan määräysten tarkoittamissa tapauksissa hakemuksen, ilmoituksen tai kirjallisen valituksen vastaanottanut vakuutuselin merkitsee asiakirjaan sen saapumispäivän ja toimittaa sen viipymättä toisen sopimusvaltion vakuutuselimelle.

16 artikla

1. Tähän sopimukseen perustuvat maksut voidaan suorittaa maksavan sopimusvaltion valuutassa.

2. Mikäli sopimusvaltiossa saatetaan voimaan valuutan vaihtoa tai maastavientiä rajoittavia määräyksiä, sopimusvaltioiden hallitusten tulee viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin sopimukseen perustuvien rahansiirtojen turvaamiseksi.

17 artikla

Asianomaiset viranomaiset ratkaisevat mahdollisimman pitkälle sopimusvaltioiden väliset sopimuksen tulkintaan tai toimeenpanoon liittyvät erimielisyydet.

purposes of applying the provisions of those laws relating to such an additional amount, be deemed to have been presented on the date when that claim, along with all necessary enclosures, is delivered to the competent agency of Finland.

4. The provisions of this Agreement shall apply only to an application for benefits which is filed on or after the date this Agreement enters into force.

Article 14

1. A written appeal of a determination made by the agency of one Contracting State may be validly filed with an agency of either Contracting State. The appeal shall be dealt with according to the procedure of the Contracting State whose decision is being appealed.

2. Any claim, notice or written appeal which, under the laws of one Contracting State, must have been filed within a prescribed period with the agency of that Contracting State, but which is instead filed within the same period with the agency of the other Contracting State, shall be considered to have been filed on time.

Article 15

In any case to which the provisions of Article 13 or Article 14 apply, the agency to which the claim, notice or written appeal has been submitted shall indicate the date of receipt on the document and transmit it without delay to the agency of the other Contracting State.

Article 16

1. Payments under this Agreement may be made in the currency of the Contracting State making the payments.

2. In case provisions designed to restrict the exchange or exportation of currencies are introduced by either Contracting State, the Governments of both Contracting States shall immediately take measures necessary to insure the transfer of sums owed by either Contracting State under this Agreement.

Article 17

Disagreements between the two Contracting States regarding the interpretation or application of this Agreement shall, as far as possible, be settled by the Competent Authorities.

18 artikla

Sopimusta voidaan tulevaisuudessa muuttaa lisäsopimuksilla, joita niiden voimaantulosta lukien pidetään tämän sopimuksen elimellisenä osana. Lisäsopimuksia voidaan soveltaa takautuvasti, mikäli näin on niissä erityisesti määrätty.

V OSA

Siirtymä- ja loppumääräykset

19 artikla

1. Sopimus ei anna oikeutta vaatia etuuksien maksamista sen voimaantuloa edeltävältä ajalta eikä oikeutta kertasuoritukseen maksettavaan hautausavustukseen, jos henkilö kuoli ennen sopimuksen voimaantuloa.

2. Määrätessä oikeudesta etuuksiin sopimuksen perusteella otetaan huomioon vakuutuskaudet ja muut tapahtumat ennen sopimuksen voimaantuloa. Kumpikaan sopimusvaltio ei kuitenkaan ota huomioon vakuutuskausia aikaisemmalta ajalta kuin miltä vakuutuskausia voidaan lukea hyväksi sen lainsäädännön mukaan.

3. Ennen sopimuksen voimaantuloa tehdyt päätökset oikeudesta etuuksiin eivät vaikuta sopimuksen antamiin oikeuksiin.

4. Sopimuksen soveltaminen ei saa johtaa ennen sen voimaantuloa myönnetyn etuuden pienemiseen.

5. Sovellettaessa 4 artiklan 3 kappaleen määräyksiä ennen sopimuksen voimaantuloa sopimusvaltion alueelle lähetettyihin henkilöihin tuossa kappaleessa tarkoitettun työskentelyajan katsotaan alkavat sopimuksen voimaantulopäivänä.

20 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei korvaa Amerikan yhdysvaltain Helsingin suurlähettilään ja Suomen ulkoasiainministerin välistä, vanhuus- ja perhe-eläkkeitä koskevaa noottienvaihtoa toukokuun 7 ja 17 päivänä 1968.

21 artikla

1. Sopimus lakkaa olemasta voimassa sopimusvaltion toiselle sopimusvaltiolle jättämää

Article 18

This Agreement may be amended in the future by supplementary agreements which from their entry into force shall be considered an integral part of this Agreement. Such agreements may be given retroactive effect if they so specify.

PART V

Transitional and Final Provisions

Article 19

1. This Agreement shall not establish any claim to payment of a benefit for any period before the date of the entry into force of the Agreement, or to a lump-sum death benefit if the person died before the entry into force of the Agreement.

2. In determining the right to benefits under this Agreement, consideration shall be given to periods of coverage and other events which occurred before the entry into force of this Agreement, except that neither Contracting State shall take into account periods of coverage which occurred prior to the earliest date for which periods of coverage may be credited under its laws.

3. Determinations concerning entitlement to benefits which were made before the entry into force of this Agreement shall not affect rights arising under it.

4. The application of this Agreement shall not result in any reduction in the amount of a benefit to which entitlement was established prior to its entry into force.

5. In applying Article 4, paragraph 3, in the case of persons who were sent to the territory of a Contracting State prior to the date of entry into force of this Agreement, the period of employment referred to in that paragraph shall be considered to begin on that date.

Article 20

Nothing in this Agreement shall supersede the exchange of notes between the Ambassador of the United States of America in Helsinki and the Finnish Minister for Foreign Affairs on May 7 and 17, 1968, concerning oldage and survivors benefits.

Article 21

1. This Agreement shall remain in force and effect until the expiration of one calendar year

kirjallista irtisanomista seuraavan kalenterivuoden lopussa.

2. Mikäli sopimus lakkaa olemasta voimassa, siihen perustuvat oikeudet etuuksiin ja etuuk-sien maksamiseen jäävät voimaan. Sopimusval-tiot ryhtyvät syntymässä olevia oikeuksia kos-keviin toimenpiteisiin.

22 artikla

Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seu-raavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kumpikin hallitus on vastaanot-tanut toisen hallituksen kirjallisen ilmoituksen siitä, että kaikki lainsäädännölliset ja perustus-lailliset vaatimukset sopimuksen voimaansaata-miselle on täytetty.

Minkä vakuudeksi siihen asianmukaisesti valtuutetut allekirjoittaneet henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 1991 kahtena suomen- ja englanninkielisenä kappa-leena, jotka molemmat tekstit ovat yhtä todis-tusvoimaiset.

Suomen tasavallan
hallituksen puolesta

Eeva Kuuskoski

Amerikan yhdysvaltain
hallituksen puolesta

John Giffen Weinmann

following the year in which written notice of its termination is given by one of the Contracting States to the other Contracting State.

2. If this Agreement is terminated, rights regarding entitlement to or payment of benefits acquired under it shall be retained. The Con-tracting States shall make arrangements dealing with rights in the process of being acquired.

Article 22

This Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the month in which each Government shall have received from the other Government written notification that it has complied with all statutory and constitutional requirements for the entry into force of this Agreement.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized thereto, have signed the present Agreement.

Done at Helsinki on June 3, 1991 in dupli-cate in the Finnish and English languages, the two texts being equally authentic.

For the Government of
the Republic of Finland

Eeva Kuuskoski

For the Government of the
United States of America

John Giffen Weinmann